

POSTANOWIENIE

20 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 20 października 2023 r. w Warszawie
zażalenia M.R.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi

z 29 września 2022 r., XIII Ga 1943/21,

w sprawie z powództwa M.R.

przeciwko M.B.

o zapłatę,

odrzuca zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z 29 września 2022 r. (sygn. akt XIII Ga 1943/21) odrzucił skargę kasacyjną złożoną osobiście przez powódkę M.R., uznając że skarga została wniesiona z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c., a ponadto z tej przyczyny, że była ona niedopuszczalna na podstawie art. 398² § 1 oraz art. 398⁶ § 2 k.p.c. Zaskarżone skargą kasacyjną postanowienie tego Sądu z 17 grudnia 2021 r. nie było bowiem wyrokiem lub postanowieniem w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończącymi postępowanie w sprawie, lecz dotyczyło rozstrzygnięcia o wniosku powódki o zwolnienie jej od kosztów sądowych w zakresie opłaty od apelacji.

Postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi z 29 września 2022 r. zostało zaskarżone w całości zażaleniem sporządzonym i wniesionym osobiście przez powódkę, w którym ogólnikowo zarzuciła ona naruszenie prawa materialnego bez doprecyzowania, jakie to przepisy miałyby być przez Sąd Okręgowy w Łodzi naruszone oraz nieumiejętność interpretowania przez Sąd danych księgowych, błędy obliczeniowe oraz bliżej niesprecyzowane „bezpodstawne stwierdzenia”. We wnioskach powódka domagała się, w szczególności, „oddalenia w całości postanowienia o odmowie przyznania prawnika z urzędu i odmowy zwolnienia z kosztów sądowych”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego (art. 394¹ § 1 k.p.c.). Zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c., w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Zastępstwo to dotyczy także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji. Przepisu § 1 nie stosuje się, jak stanowi art. 87¹ § 2 k.p.c., w postępowaniu o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego oraz gdy stroną, jej organem, jej przedstawicielem ustawowym lub pełnomocnikiem jest sędzia, prokurator, notariusz

albo profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych, a także gdy stroną, jej organem lub jej przedstawicielem ustawowym jest adwokat, radca prawny lub radca Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa. Zgodnie z art. 87¹ § 3 k.p.c., przepisu § 1 nie stosuje się także wtedy, gdy zastępstwo procesowe Skarbu Państwa jest wykonywane przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa. Przewidziany w przepisie art. 87¹ § 1 k.p.c. przymus adwokacko - radcowski pozbawia strony zdolności postulacyjnej. Zgodnie z art. 130 § 5 k.p.c., pisma procesowe sporządzone z naruszeniem art. 87¹ k.p.c. podlegają zwrotowi bez wzywania do usunięcia braków, chyba że ustawa stanowi inaczej. Przytoczony przepis nie dotyczy środków odwoławczych sporządzonych z naruszeniem art. 87¹ k.p.c., gdyż środki te - jako niedopuszczalne z powodu braku zdolności postulacyjnej - podlegają odrzuceniu na podstawie odrębnych przepisów.

Żaląca w żaden sposób nie wykazała, by należała do kręgu osób zwolnionych z przymusowego zastępstwa przez adwokata lub radcę prawnego, które zostały wymienione w art. 87¹ § 2 k.p.c., wobec czego zażalenie, wniesione przez nią z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c., podlegało odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 394¹ § 3 w zw. z art. 87¹ i art. 130 § 5 k.p.c. Sąd Najwyższy jedynie ubocznie zauważył, że zawarty w zażaleniu wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu zarówno sporządzenia, jak i reprezentowania powódki w toku dalszego postępowania nie mógł zapobiec takiemu rozstrzygnięciu, ponieważ nawet w przypadku ustanowienia takiego pełnomocnika nie byłby on władny sanować braku zdolności postulacyjnej powódki do wniesienia zażalenia. Celem przymusu adwokacko-radcowskiego jest bowiem zapewnienie, aby środki zaskarżenia kierowane do Sądu Najwyższego odpowiadały ustawowym wymaganiom i prezentowały poziom merytoryczny, jakiego można oczekiwać od osoby uprawnionej do udzielania profesjonalnej pomocy prawnej. Cel ten nie może zostać zrealizowany nawet wtedy – co w sprawie nie miało nawet miejsca - gdy adwokat lub radca prawny jedynie „popiera” środek zaskarżenia wniesiony bezpośrednio przez stronę lub też jedynie sygnuje własnym podpisem środek zaskarżenia sporządzony przez stronę osobiście (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 lipca 2022 r., III CZ 229/22, niepubl. oraz z 9 października 2020 r., III CZ 23/20, niepubl.).

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 394¹ § 3, art. 87¹ i art. 130 § 5 k.p.c., odrzucił zażalenie jako niedopuszczalne.

(M.M.)

[ał]